

almindelig Stemning, ikke engang hos dem, der have større Leilighed til at kjende disse Forhold, men endnu mindre hos en lovgivende Forsamling, hvor dog den største Part af Medlemmerne maa indrømme, at de ikke have noget personligt Kjendskab dertil, og at der derfor er en overmaade stor Vanffelighed forbunden med at gjøre et Skridt, som sandelig ligesaa godt kan lede fra det Maal, man tilfigter, som til det. Det har der sin store Betydning at have en saadan Institution at støtte sig til, og derfor sætter jeg Priis paa at faae den fremkaldt, fordi det er min Overbeviisning, at der er Kræfter tilstede, og fordi det er mig muligt at bringe det dertil, at saadanne Kræfter kunne komme frem, der ville kunne være en Binding for Videnskaben samtidigt med at de udøve en gavnlig Indflydelse paa Afholdelsen af Embedsexamen. Og det forekommer mig, at det, naar denne Sag nu fuldstændigt har staaet i Stampe fra 1860 til 1870, da kunde være onskeligt at komme et Skridt fremad. Det vil jeg nu sige det ærede Medlem ligeoverfor (Høgsbro), at det vel kan være rigtigt, naar han siger: Det, at Ministeren er derimod, kan ikke medføre, at vi ikke skulde fastholde Forslaget; det kan ikke drage videre til Følge, thi det kan jo være meget kort — deri skal jeg være fuldstændigt enig, at denne Hindring overordentligt let kan bortryddes, den behøver ikke at være længe tilstede — men der turde være andre Hindringer, som kunne stille sig iveien. Det er ganske vist, at Sagen ingenlunde berøver paa en enkelt Ministers Opfattelse; men det er ligesaa vist, at vi i disse 10 Aar — og maaskee under 10 forskjellige Ministre — ikke ere komne et Skridt videre, og at man i alle disse 10 Aar har ladet theologiske Candidater, i et Antal af 4 til 500 underkaste sig Prøve under de Betingelser, som man allerede i 1860 klagede over, hvilken Mangel man meente at kunne faae afhjulpen derved, at der ved Universitetet blev indført faste Censorer, imedens nu de Herrer mene, at dette er forkeert. Jeg seer, at idetmindste Noget af Udvalgets Medlemmer ere komne til den Overbeviisning ubetinget og under alle Omstændigheder at maatte være imod Examenscensorer, da de ikke troe, at disse ville

kunne udrette Noget, og tillige fordi de have en apodictisk Visshed for, at der af denne Institution ikke vil kunne udvikle sig Noget i Retning af Examenscommission. Det forekommer mig, at dette er besynderligt, thi der er dog i saa Fald større Sandsynlighed for, at man kan skabe de Mænd, der hertil udfordres, hvis man engang skulde gaae til det større Spring, og der turde derfor nu være al Grund til at fastholde dette Skridt. Jeg skal ikke opholde mig herved; kun skal jeg endnu yttre nogle faa Ord med Hensyn til, hvad et æret Medlem ansatte om, at Examenscommissionerne skrive sig fra Tydskland, hvor man nu ikke længere skulde holde paa dem. Jeg skal paa ingen Maade paastaae, at Noget maa være galt, fordi det er kommet fra Tydskland; men jeg vil sige, at det da havde været onskeligt at tage det dengang, da man i Tydskland havde den Tro, at det var et heldigt Princip. Men det er uheldigt, at vi komme dertil paa en Tid, da man andetsteds er komne til den Erkjendelse, at det er galt; det kunde altsaa synes nu at være noget seent. Jeg har i Udvalget gjort opmærksom paa, at der er et andet Sted, hvor man har fulgt dette Princip i en tidligere Tid; det er Belgien, men der er man vendt tilbage deraf og har erklæret det for overordentlig skadeligt. Og i Tydskland er det sikkert, at der er mange Stemmer, som have høvet sig derimod, som have været meget lidet fornøiede dermed, og navnlig have gjort gjældende med Hensyn til Examinationen forskjellige Ankeposter, hvis Rigtighed er saa indlysende, at det ikke behøver videre Beviis. Naar man vil gaae ind paa en saadan Examenscommission, saa vil det ialtfald her, hvor vi have saa indskrænkede Forhold, ja selv hvor man kan vælge mellem flere, være meget vanffeligt at finde en saadan Examenscommission, som man netop vil have den ligeoverfor de yngre Studerende — disse frie Mænd, som ikke maa være underkastede nogen Skoletvang! Det er vanffeligt at stille disse frie Videnskabsmænd, som skulde komme og studere Videnskaben frit ved flere Universiteter hos de Koryfæer, som disse have i en eller anden Retning, overfor en Examenscommission, som ikke til daglig Brug har nogen do-